МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАТІКХЕТА!

СЕРДЦО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гіалгіай обкома, Нохч-Гіалгіай АССР Лакхехьарча Советан Министрий Советен органа.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 45 (4058). ЕРА, 15 апрель, 1965 шу. Мах 2 кеп.

1 Государственная БИБЛИОТЕКА СССР им. В. И. Ленина

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕИ СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТОИ СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТОН КПСС ЦК МАРТОВСКИ (1965 ш.) ПЛЕНУМА РЕШЕНЕШКА ХЬЕЖЖА СОЦАМАШ ТІАИЙЦАД:

1966 — 1970 ШЕРАШКА ЮРТБОАХАМА ПРОДУКТАШ ИЙЯРА ПЛАНА ХЬАКЪЕХЬА

КПСС Центральни Комитетон СССР Министрий Советон дІахо хуттйолча пятилетка дерригача шерашка, 1970 шера а тІехьа ялат ийдара план чІоагІьлйай хІара шера 55,7 миллион тонна (3,4 миллиард цунта) боараме.

КПСС ЦК-аси СССР Министрий Советон баха нах Іалаийбара паччахьалкхенна эпача кхыча ГІулакхашта тоЗам бараи мехка бисза ялатийца хоачамбар духьа лаКхаГІча маьхех планал совгІа кІан рожи эцаная дарддоацан лаьрХІад. Оттаьдд, лаьхгаГІча маьхех боахамашкара ийду сов доца кІан рожи планал совгІа боахамашта кхы тІа заданеш ца а луш цар лоЗмах эпаи хилар.

СССР юрта боахама министерствен СССР Министрий Совета чуйоГІаи йолча заготовкай Паччахьалкхен комитетаца цхьана СССР Госплана тІадилдад хІара шера 15-ча июльа тІехьа ца йоалийташ СССР Министрий Советаца чоагІийта лаКхагІа маьхех республикашта дІа-ха а екъаш мехка районаш цу культурай хъуьнкъамаш мишта хурзца а хьежа планал совгІа эпарглолча кІанеш рожи боарамга хьакъехьара предложенеш хьачулугІа.

1966—1970 шерашка совгІа республикашкара эцаргдолча дьйта доахача культурай, коартолий, шекара свеклай, боамбе бедала фуи, доахан, коа тІарца оалхазарий, шурий, фуи, тхан, юртбоахама кхыча продуктай план чоагІьнйй КПСС ЦК-аси СССР Министрий Советон.

Республикай Министрий Советаш деХарийла я 1966—1970 шерашта йола паччахьалкхенО ялати кхыйола юртбоахама продукташ эпара планаш хІара шера къьст-къьста а хуррйолаш кхо бутт балалелъа колхозашка, совхозашка, кхыча боахамашка дІакхоачаелга Іалашде.

1966—1970 шерашта йола юртбоахама продукташ эпара планаш колхозашкеи совхозашкеи дІахоачаеча хана хІара боахаме нийсхонца ч:::хлаккха деза ГІулакх цун экономика деГІаларца, специализаци яра, производство шерьара а колхозхоШта эпаратта ахоачамбара а боахаме продукци (фу, доахараш) юхейтанза ярг ца хилара перспективаш теркал а еш.

Совюзни республикай Комиартей ЦК-аши Министрий Советаши, парте крайкомаш, обкомаш, райкомаш, автономни республикай Министрий Советаш, крайисполкомаш, облисполкомаш, райисполкомаш деХарийла я Іалашде:

— колхозашкеи совхозашкеи юртбоахама продукташ эпара паччахьалкхенаи планаш боахамашта специализаци еш чакхдоахача ГІулаакхашка тарьолга, цу хана цьхана боахамашкара къьст - къьста доахкъш ДІадахарца цьхана кхыча боахамашкара уж тайна доахкъш цар чотах деГІадахка дезам хилар теркал а деш, цу тайшара, производство духьаГІа хулгеи паччахьалкхенна эпа продукци ийяра планаш кхоачаньгеи Іалашдар духьа;

— колхозашеи совхозашеи промышленни предприяттеща а торгови организацешца а лоаттабу духхьалара бувзам шербелга, ХІьта цо йиш хулийгархьа заготовкай мах дохбе, потребителашка продукташ дІахоачаяра хана лоаЗеи кийчьеи йолча юртбоахама продуктай дикал лаКхъеи;

— шоашка ДІахоачаньча 1966—1970 шерашта йолча юртбоахама продукташ ийяра паччахьалкхен планий ларда тІа колхозашкеи совхозашкеи кхо бутт ха ялалелха юрта боахам деГІалаХара перспективни планаш оттайтилгга.

Оттаьдд, паччахьалкхенга юртбоахама продукташ йохкара хана, культурашкеи кхачаргйола хана а продукташ ахарен лоаттаГІерен ХьалаШ а теркаделш, колхозашеи совхозашеи заготовительни организацешца даьча договоравш тІа уьттаеш хилар.

КПСС ЦК-аси СССР Министрий Советон ДІаьйкхъай ялатий, гидуаргий,

ШЕКАРА СВЕКЛА ДУХХАГІА ЯККХАРАХИ ПАЧЧАХЬАЛКХЕНГА ЙОХКАРАХИ КОЛХОЗХОШТЕИ СОВХОЗИН БОЛХЛОШТЕИ МАТЕРИАЛЬНИ ПООЩРЕНИ ЯРА КХЫ ТІА А ДЕЧА ГІУЛАКХИН ХЬАКЪЕХЬА

КПСС ЦК-аси СССР Министрий Советон оттаьдд, 1965 шера деза, колхозашеи совхозашеи свекла ДІаера кІоарта ЗьхаЗа зяба хІара гектарах 850 грамм а йолаш зяьь оахача болх бесш хиннача механизаторашца ДІадекъара а кхаинкарча кагаташка Іойиллача шекара свеклай хІара центнерах 15 грамм а йолаш шекара свекла кагаташка юлларча лаКъа лоаЗеи хиннача колхозхоштен совхозий болхлоштен ДІадекъара а льготни маьхех (килограммах 38 кепиг а доЗаш) шекар дохкаш хилар.

СССР халкъа боахама Совета тІадилдад эпаш ечеи мухьащ доаССадечен механизмашца тІа болх бесш болча механизаторашка льготни маьхех (килограммах 38 кепиг) шекар дохкара нормаш оттаеЗга, цу хаททийй балда оесарлента хьежжа шекара свеклай тонн Іойоассаярхи эпашка ай йилларахи 3—5 грамм а йолаш.

Оттаьдд, 1965 шера хьувкъамгара дена ДІадолаьдь, планал совгІа ехьача хІара шекара свеклай центнерах шекара заводий чотах пермеш тегна: 5 процентага кхачаЗца план тІехкхочаийнча — колхоза председателан совхоза директоран хІаранена 4 кепиг, бригадиран (отряда начальника) отделене управлющенен хІаранена 5 кепиг; план 5 процентагара 10 процентага кхачаЗца тІехкхочаийнча — колхоза председателан совхоза директоран хІаранена 12 кепиг, бригадиран (отряда начальника) отделене управлющенен хІаранена 10 кепиг; план 10 процентал тІехкхочаийнча — колхоза председателан совхоза директоран хІаранена 12 кепиг, бригадиран (отряда начальника) отделене управлющенен хІаранена ца боарамеш планал тІех ехьача кондиционни шекара свеклай хІара центнерах 15 кепиг.

Колхозеи совхозеи агронома, инженера (механика), инженера-гидротехника (гидротехника) паччахьалкхенга планал совгІа шекара свекла йохкарах тела преми колхоза председатела е совхоза директора яздаьча ахчах 80 процента боараме оттаеи; бригада (отряда), отделене агронома, механика, гидротехника оттаеш яр бригадира (отряда начальника), отделене управлющена яздаьча ахчах 80 процента боараме, ХІьта мирабаь бригадирана (отрядий начальникана), отделеной управляющеи а, цар ГІулакх деш йолча бригадиана (отрядиана), отделенешка пермешта йийача ахчан юкъерча боарамех 80 процента боараме.

Планал совгІа шекара свекла йохкарах колхозийн совхозийн кулгалдеча болхлоштен специалисташтен телача ахчан преме боарам тІехьеЗа йиш яц шекара свекла йохкара нлан боахама 1 эзар тоннага кхачалца хилча — цхьан болхлочоа цин бетта доагІача алапел (расчетни ставкал), 1 эзар тоннал совгІен 3 эзар тоннага кхачалцеи хилча — биь бетта доагІача алапел (расчетни ставкал), 3 эзар тоннал тІех хилча — ялх бетта доагІача алапел (расчетни ставкал).

1965 шера хьувкъамгара дайолаьь шекара заводий чотах ахчан пермеш тергйолаш я районни юрта боахама производственни управленей керттерча агрономашта, керттерча инженерашта, технически культурашта (шекара свекслана) болча агрономашта, агрономашта-энтомологашта лелаш парта ДІаензеча колхозашеи совхозашеи шекара свекла йохкара план 5 процентага кхачалца тІехкхочаийнча — бетта доагІача алапе боараме. ДІаяьвш йола шекара свекла (фабрични) 3 эзар центнерах кІезигаГІа йолча районни юрта боахама производственни управленешка уж белгалъаьь пермеш специалисташтА 50 процент лоХьо.

коарголий закупочни маьхаш хІара шерра-шера хувцаеи хинна порядок.

* * *

1965 шера 55,7 миллион тонн (3,4 миллиард цунт) ялат эпара плани 8,5 миллион тонн (дийна долаш эзаза) доахан а коа тІара оалхазарш а эпара плани оттаьй КПСС Центральни Комитетон СССР Министрий Советон.

КПСС ЦК-аси СССР Министрий Советон диэза дарггоаьаш лаьрХІад, баха нах Іалаийбарен паччахьалкхенна кхыча ГІулакхий эпачоа тоЗам бараи мохх ялатийца бисза Іалаийбар духьа, планал совгІа лаКхагІча маьхех кІан рожи кийе. Цунца дуввазенна колхозаштен совхозаштен могадаь 1965 шера шоай ДІаензеча паччахьалкхенга кхы тІа а кІан рожи дохкара йолчА шоай торонашка хьожиндга.

СССР Министрий Совето союзни республикай Министрий Советаша дехар дарца дуввазенна чІоагІьлъ яьннача 1965 шера юртбоахама продукташ эпара плана юкъе хуиЗмаш даьд доартолаш, шекара свекла (фабрични), боамби-бедал, льоволекно, пеньковолокно, тха, каракуль, кхыйола юртбоахама продукци эпара планаш ЗламигьаРа оаГІорахьа.

ДУГА ДУХХАГІА ДАККХАРЕИ КИНЧДАРЕИ ХЬАКЪЕХЬА

1965 шера хьувкъамгара ДІаболабь 300 сома боараме закупочни мах оттабаьб СССР Министрий Совето колхозаштен совхозаштен а кхыча боахамашта а базисни кондицей дуГІа-бедала тоннах.

Колхозашта могА а даьд, совхозий директораштА мукъа а беннаб боахаме (отделене, бригада, звене) уьх тІехьаРча 4—5 шера гектара тІара бАьннача юкъерча хьувкъамал лаккхаГІа дола дуга хьувкъамаш хедарах, из культура хьеяра балхаш деш болча колхозхоштен совхозий болхлоштен кхы тІа а луча маьха хьисане (балхашта зьча механизаце боарамга, лелеча лаьттан участка майдаен хьалаген, тІера бАьннача хьувкъамга, кхыча хьалашка хьежжа) цу шерашка хІара шера юкъера лаьрХІаЧа чуденаЧа дагА 25 процентагара 50 процентага кхачалца дуга телилга.

Уьх тІехьаРча 4—5 шера хІара гектара тІара 40 центнерал совгІа дуга-бедал хьувкъам бАьккхача боахамашка (отделенешка, бригадашка, звеношка) колхозхоштен совхозий болхлоштен хІара гектара тІара 40 центнерал совгІа дьккхачА дугах 25 процентагара 50 процентага кхачалца тІа дуга а телалда.

Керда дехкаЧа дуга дувча боахамашка дуга хьеЗеш дьккхачА хьалаРча кхы шера колхозхоштен совхозий болхлоштен кхы тІа а телача мАьха хьисане отделене, бригада, звеной плана боараме боКъонца дьккхача дерригача дугах-бедалах 10 процентагара кхачалца планал совгІа дьккхачА дерригача дуга 25—50 процентагара кхачалцеи дуга телалда.

Кхы тІа а телача мАьха лаьрХІа телаш доца дуга ДІаЗау колхозхоштен совхозий болхлоштен из культура хьеЗарА яздаьча керттерча алапеГа хьежжа, цхьабакъда, цхьан колхозхочоаи совхоза болхлочоаи цхьан тоннал совгІа доацаш, хІаьта кхы тІа а телача мАьхах вож ихедеца дахьа ахчанца тела деза дугага-бедалга бодача закупочни мАьхача лоаРхІаш.

Колхозхоштен совхозий болхлоштеи лойи, кхы тІа а телаш бола мах беррига а ахчанца ДІабала мегарбга царна доагІача дуга закупочни мАьхага хьежжа.

ТІадилда доагІаЧа организацешца тІадилдад дуга хьедеш йолча сонзни республикай Министрий Советашца цхьана бутт ха ялалелха оттА а яь, чІоагІьелга: совхозий, ялат ДІачуйнА деча пунктай, дуга-бедал чаХйоахача предприяттей кулгалдеча болхлоштеи специалисташтеи пермеш телара тхьаЗхьарца положенен а ХІьАта иштта дуга-бедал аккхарен паччахьалкхента йохкарен планаш тІехкхочаНъарах колхозий председателаштеи специалисташтеи материальни поощрени яра хьаЗхьА колхозаштА енна рекомендацеш а.

ГРЕЧИКА ЯККХАРАИ КИНЧЪЯРАИ СТИМУЛИРОВАНИ ЕРГИОЛЧА ГІУЛАКХИН ХЬАКЪЕХЬА

Бахача наха гречиеи крупайца дуХхаГІа кхоачамбара а гречиха дуХхаГІА яккхарцеи паччахьалкхенга йохкарцеи колхозий а совхозий а материальни безам совбаккхара а СССР Министрий Совето декхарийла ЙЙ РСФСР Министрий Совет, Украинеи ССР Министрий Совет, Белоруссеи ССР Министрий Совет ДІадув лаьттан духХхаГІа хуррдола, гречиха хьувкъам лаКхагІа хуррдола, паччахьалкхенО из культура эпара планаш хІара шера кхоачаньгеи Іалашдергдоца ГІулакхаш чакхдаха.

1965 шера хьувкъамгара дена ДІаболабь базисни кондицей гречиха тоннах 300 сома боараме закупочни мах оттабаьб колхозашца, совхозашца, кхыча боахамашта.

Колхозашта могА а даьд, совхозий директораштА мукъа а беннаб юкъера лаьрХІаЧа уьх тІехьаРча 4—5 шера хиннача хьувкъамал лаКхагІа гречиха хьувкъам ХІара гектара тІа ца баккхарах из культура хьеечА кхъеГаеш болча колхозхоштен совхозий болхлоштеи кхы тІа а луча мАьха хьисане (хьувкъам лаКхбарга хьежжа) цу шерашка хІара шера юкъера лаьрХІаЧа гулбАьча берригача берцах 25 процентагара 50 процентага кхачалца ДІа-ца ца хилар.

Кхы тІа а телача мАьха лаьрХІа телаш доца дуга ДІаЗау колхозхоштеи совхозий болхлоштеи из культура хьеЗарА яздаьча керттерча алапеГа хьежжа, цхьабакъда, цхьан колхозхочоа е совхоза болхлочоа цхьан тоннал совгІа доацаш, хІаьта кхы тІа а телача мАьхах вожа хьеЗеца дахьа ахчанца тела деза дугага-бедалга бодача закупочни мАьхача лоаРхІаш.

Колхозхоштеи совхозий болхлоштеи лойи кхы тІа а телаш бола мах беррига а ахчанца ДІабала мегарбга царна доагІача дуга закупочни мАьхага хьежжа.

ТІадилда доагІаЧа организацешца тІадилдад дуга хьедеш йолча сонзни республикай Министрий Советашца цхьана бутт ха ялалелха оттА а яь, чІоагІьелга: совхозий, ялат ДІачуйнА деча пунктай, дуга-бедал чаХйоахача предприяттей кулгалдеча болхлоштеи специалисташтеи пермеш телара тхьаЗхьарца положенен а ХІьАта иштта дуга-бедал аккхарен паччахьалкхента йохкарен планаш тІехкхочаНъарах колхозий председателаштеи специалисташтеи материальни поощрени яра хьаЗхьА колхозаштА енна рекомендацеш а.

ГРЕЧИКА ЯККХАРАИ КИНЧЪЯРАИ СТИМУЛИРОВАНИ ЕРГИОЛЧА ГІУЛАКХИН ХЬАКЪЕХЬА

Бахача наха гречиеи крупайца дуХхаГІа кхоачамбара а гречиха дуХхаГІА яккхарцеи паччахьалкхенга йохкарцеи колхозий а совхозий а материальни безам совбаккхара а СССР Министрий Совето декхарийла ЙЙ РСФСР Министрий Совет, Украинеи ССР Министрий Совет, Белоруссеи ССР Министрий Совет ДІадув лаьттан духХхаГІа хуррдола, гречиха хьувкъам лаКхагІа хуррдола, паччахьалкхенО из культура эпара планаш хІара шера кхоачаньгеи Іалашдергдоца ГІулакхаш чакхдаха.

1965 шера хьувкъамгара дена ДІаболабь базисни кондицей гречиха тоннах 300 сома боараме закупочни мах оттабаьб колхозашца, совхозашца, кхыча боахамашта.

Колхозашта могА а даьд, совхозий директораштА мукъа а беннаб юкъера лаьрХІаЧа уьх тІехьаРча 4—5 шера хиннача хьувкъамал лаКхагІа гречиха хьувкъам ХІара гектара тІа ца баккхарах из культура хьеечА кхъеГаеш болча колхозхоштеи совхозий болхлоштеи кхы тІа а луча мАьха хьисане (хьувкъам лаКхбарга хьежжа) цу шерашка хІара шера юкъера лаьрХІаЧа гулбАьча берригача берцах 25 процентагара 50 процентага кхачалца ДІа-ца ца хилар.

Кхы тІа а телача мАьха лаьрХІа телаш доца дуга ДІаЗау колхозхоштеи совхозий болхлоштеи из культура хьеЗарА яздаьча керттерча алапеГа хьежжа, цхьабакъда, цхьан колхозхочоа е совхоза болхлочоа цхьан тоннал совгІа доацаш, хІаьта кхы тІа а телача мАьхах вожа хьеЗеца дахьа ахчанца тела деза дугага-бедалга бодача закупочни мАьхача лоаРхІаш.

Колхозхоштеи совхозий болхлоштеи лойи кхы тІа а телаш бола мах беррига а ахчанца ДІабала мегарбга царна доагІача дуга закупочни мАьхага хьежжа.

ДУГА ДУХХАГІА ДАККХАРЕИ КИНЧДАРЕИ ХЬАКЪЕХЬА

1965 шера хьувкъамгара ДІаболабь 300 сома боараме закупочни мах оттабаьб СССР Министрий Совето колхозаштен совхозаштен а кхыча боахамашта а базисни кондицей дуГІа-бедала тоннах.

Колхозашта могА а даьд, совхозий директораштА мукъа а беннаб боахаме (отделене, бригада, звене) уьх тІехьаРча 4—5 шера гектара тІара бАьннача юкъерча хьувкъамал лаккхаГІа дола дуга хьувкъамаш хедарах, из культура хьеяра балхаш деш болча колхозхоштеи совхозий болхлоштеи кхы тІа а луча мАьха хьисане (балхашта зьча механизаце боарамга, лелеча лаьттан участка майдаен хьалаген, тІера бАьннача хьувкъамга, кхыча хьалашка хьежжа) цу шерашка хІара шера юкъера лаьрХІаЧа чуденаЧа дагА 25 процентагара 50 процентага кхачалца дуга телилга.

Уьх тІехьаРча 4—5 шера хІара гектара тІара 40 центнерал совгІа дуга-бедал хьувкъам бАьккхача боахамашка (отделенешка, бригадашка, звеношка) колхозхоштеи совхозий болхлоштеи хІара гектара тІара 40 центнерал совгІа дьккхачА дугах 25 процентагара 50 процентага кхачалца дуга телилга.

Керда дехкаЧа дуга дувча боахамашка дуга хьеЗеш дьккхачА хьалаРча кхы шера колхозхоштеи совхозий болхлоштеи кхы тІа а телача мАьха хьисане отделене, бригада, звеной плана боараме боКъонца дьккхача дерригача дугах-бедалах 10 процентагара кхачалца планал совгІа дьккхачА дерригача дуга 25—50 процентагара кхачалцеи дуга телилда.

Кхы тІа а телача мАьха лаьрХІа телаш доца дуга ДІаЗау колхозхоштеи совхозий болхлоштеи из культура хьеЗарА яздаьча керттерча алапеГа хьежжа, цхьабакъда, цхьан колхозхочоа е совхоза болхлочоа цхьан тоннал совгІа доацаш, хІаьта кхы тІа а телача мАьхах вожа хьеЗеца дахьа ахчанца тела деза дугага-бедалга бодача закупочни мАьхача лоаРхІаш.

Колхозхоштеи совхозий болхлоштеи лойи кхы тІа а телаш бола мах беррига а ахчанца ДІабала мегарбга царна доагІача дуга закупочни мАьхага хьежжа.

ДИКАГІЧА СОРТЕХ БОЛА БОРЦ ДУХХАГІА БАККХАРЕИ КИНЧБАРЕИ ХЬАКЪЕХЬА

СССР Министрий Совето РСФСР Министрий Совет, Украинеи ССР Министрий Совет, Казахеи ССР Министрий Совет декхарийла ЙЙ дикаГІча сортий чотах борц хьувкъаБаран из культура кийчьара паччахьалкхен планаш кхоачаньгеи Іалашдергдоца ДІа-ца дезар де.

1965 шера хьувкъамгара ДІаболабь колхозашта, совхозашта, кхыча боахамашта лаьрХІа закупочни мах оттабаьб дикаГІча сортех болча борца — «саратовский 853», «подолянское-24/273», «веселоподолинское-38», «оренбургское-42», «кинельское-2462», «казанское-506», «сокроепленое-66», «уральское - 1419», «харьковское-25», — базисни кондицеех болча цун ялата цхьан тоннах 110 сом а даьд.

Колхозашта мога а даьд, совхозий директораштА мукъа а беннаб юкъера лаьрХІаЧа уьх тІехьаРча 4—5 шера хиннача хьувкъамал лаКхагІа борца хьувкъам хІара гектара тІара баккхарах из культура хьеечА кхъеГаеш болча колхозхоштеи совхозий болхлоштеи кхы тІа а луча мАьха хьисане (хьувкъам лаКхбарга хьежжа) цу шерашка хІара шера юкъера лаьрХІаЧа гулбАьча берригача берцах 25 процентагара 50 процентага кхачалца борц тела.

Кхы тІа а телача мАьха лаьрХІа телаш доца борц ДІаЗау колхозхоштеи совхозий болхлоштеи из культура хьеЗарА яздаьча керттерча алапеГа хьежжа, цхьабакъда, цхьан колхозхочоа е совхоза болхлочоа цхьан тоннал совгІа доацаш, хІаьта кхы тІа а телача мАьхах вожа хьеЗеца дахьа ахчанца тела деза борца ДІаЗау закупочни мАьхача лоаРхІаш.

Колхозхоштеи совхозий болхлоштеи лойи кхы тІа а телаш бола мах беррига а ахчанца ДІабала мегарбга царна доагІача борца закупочни мАьхага хьежжа.

ГИДУАРГИЙ ФУ ДУХХАГІА ДАККХАРАИ КИНЧДАРАИ ДЕ А ДЕЗАРИЙ ХЬАКЪЕХЬА

Гидуаргий фу духХаГІа даккхаРи эпача ганарий дьйтташ мохх Іалаийбари духьа СССР Министрий Совето РСФСР Министрий Совет, Украинеи ССР Министрий Совет, Казахеи ССР Министрий Совет, Грузинеи ССР Министрий Совет, Молдавеи ССР Министрий Совет декхарийла ЙЙ колхозашкеи совхозашкеи ганарий фу духХаГІа даккхара эпа мероприятеи кийчьедеи чахйоахнигеи Іалаийде.

Совхозаштен паччахьалкхен вожА боахамаштеи увттаду гидуаргий закупочни мАьхаш 1965 шера хьувкъамгара денз ДІаДолаДь колхозашта долчча закупочни мАьхий боарам оттаьдд. ТІехьаРча кхаь шера юкъера лаьрХІаЧа ийдача ганарий бокъонца болча боарамал тІех колхозашта паччахьалкхенга дохкаш ца ганарашн эц, 1965 шера хьувкъамгара ДІадолаДь, 100 процент ГІатехача закупочни мАьхех.

1965 шера хьувкъамгара ДІадолаДь, мукъаБеннаб закупкай плана чотах ехьача гидуаргий хІара центнерах совхозашкеи паччахьалкхен кхы боахамашкеи 15 килограмм жмых йохка а закупкай планал тІех ехьачА гидуаргий хІара центнерах 30 килограмм жмых йохка а. ХІаьс лелаш долчча льготни маьхех йохкийца жмых (тоннах 20 сом).

Гидуаргаш ахеешн чэпаеин йолча колхозийн совхозийн звеношта, бригадашта, отделенешта кхы тІа а мах тела оттадеш:

а) паччахьалкхенна ДІаенза гидуаргий хІара центнерах 70 кепиг;

б) фун участкашка хьалкхеЗча шоллагІча репродукци районированни сортех долча гидуаргий фун хІара центнерах 70 кепиги хьалхарча репродукцех долча цу фуний хІара центнерах 1 сом.

Кхы тІа а телаш бола мах колхозхоштеи совхозий болхлоштеи юкъе бекъаЗа хІара колхозхочоа совхоза болхлочоа гидуаргаш ахеешн болх бАьккхача керттерча алапеГа хьежжа. Из лаьрХІа белгалбаьь кхы тІа а телаш бола мах совхозий болхлоштеа ДІателалба ГІаиз йолча кхаьхьагмах мах телара системАш царна хьожадьча ахчал совнаГІа.

1965 шера денз ахчан пермеш тела оттаю тІехьхара ДІадалаЗа кхаь шера юкъерча боарамал тІех ехьачА хьалхенга ехьача гидуаргий хІара центнерах колхозий председателаштеи совхозий директораштеи — 30 кепиг, бригадиранштеи отделеней (фермай) управляющештеи — 40 кепиг. Колхозийн совхозийн агрономаштеи инженераштеи (механикашта) из преми телийца колхоза председателе е совхоза директора хьожадьча ахчах 80 процента боараме; бригадийн отделеней (фермай) агрономашта, механикашта — бригадира е отделене (ферма) управляющена хьожадьча ахчах 80 процента боараме.

Уж белгалъьь пермеш колхоза председателе, совхоза директора, колхоза е совхоза специалисташца тел тІехьхара ДІадалаЗа кхаь шера гидуаргий фу эпара боарам ерригаца колхозеи совхозеи тІолла юкъерча боарамал тІехьболае, хІаьта бригадиран, отделене (ферма) управляющена, бригада, отделене (ферма) специалисташца — бригаде е отделене (ферме) тІолла цу боарамал тІехьбаьчА.

Лаьхе белгалбаьчА болхлошта телача премей боарам шера доагІача керттерча оклада (алапе) 6 бетта боарамал лаьхагІа хилз йиш яц, хІаьта гидуаргаш фабрични шекара свеклаи ДІаюви долча боахамашка цу шин культурах цхьана лаьрХІаЧа ГІулакхаш хилз йиш яц.

Совхозийн директораштА, отделеней управляющештА, совхозийн бригадиранштеи специалисташтеи из белгалъьь пермеш тел премей хьаЗхьарча хІаиларча положенех хьежаеча пермеш совнаГІа.

1965 шера хьувкъамгара ДІадолаЗь льготни маьхах (рознични маьхал 50 процент чухнаь): ганарий дьйта дохх колхозашка тІехьхарча кхаь шера дехкача юкъерча боарамал тІех ехьачА хьалхенга дехкача гидуаргий фун хІара центнерах йиъ килограмм а йолаш.

ДИКА КХЕЕРГЬЯ ХЬАЖКІАШ

КПСС ЦК мартовски Пленума решенеи сийленца хьоачашъара тІаГІертта кхаьхьаг ба Шелковской района Менжинеке ІІерахча колхоза механизаторашн. Шин-кхаь дийнаьь дерригача льатта ГІоадал ДІакъайла а бАьнна, агротехнически дикаГІча хана цар ДІабийнаб муьк, кен, кен эбаь горох, шекара свекла, кхьяраш.

Хьажкіаши дугеи ДІадувргола кхаш кийчьеи латт колхозе хІаЗа. 400 гектар гаргта да хьажкІаш ДІае лаьрХІа мацца а бАьккха, култиваци яь болЗла лаьтта. Боахаме лаьа кхетаГу хьежкІаш ца хьаЗде дезилга. Пудуьхь бІаь совгІа гектара тІа цхьа эзар кхо бАь тонн ширгдьнна кхо диллад 200 гектара тІа, дисача лаьтта хІара гектара тІа шиъ-ян центнер а кхоачийташ суперфосфат тессай.

ХІара гектара тІара 45—50 центнер хьажкІаш аха аьнна тІаийца социалистически дехкаран тешшаме кхоачашдара ГІулакхаш ца 350 гектар йола хьажкІаш юкъерйола лаьтта эпшача хана хиш дехка йиш йолаш хилар. Аття хьаТІаДоаГІа цита хий эпаш йола сантраш а харшаш а ДІаЗарах.

Дика ГІулакх ду боахаме гурахьь дийнача ялатанта а. ХІара гектара тІа шишша центнер аммиачни селитр тессай кІи тІеи мукха тІеи, тукоаи кхо сеилка хилар ГІуйрангара саррадца из боаз беш. Уьхаза тІаГІертта кхьаьхийгар механизаторашца И. Морозкина, Ю. Попова, М. Лютова. Удобреемен тоссашецха макъан а дьхьар дар гурахьь дийнача ялатанта. Дог ГІоДоаккхаеи, цхьатарра дика ТІадаьнна уж, гуш да уж дика хуррилар. Йолхоза механизаторий низ ДІахоачарбА хІара гектара 18 — 20 центнер кІан мухи бакхха аьнна тІаийца декхарш кхоачашде.

ХьажкІаш хьежкІаш хуррьа ян. Лютовен Поповен кулгалду механизированни ши звено. ТоЗам а звенондта эпаш йола техника. Тешаме да уж хІара боахама механизаторашца хьажкІаш дика кхеергІаьр.

Ам. ПЛИЕВ.

КПСС ПК мартовски Пленума решенеша деГаш ураоттаьлъ, хІаиз чуйийна кхаш тоЗдеш, кийчьеи ба Урус-Мартана района «Красноармейский» совхоза шоллагІча отделене болхлоЗ. ДІадахача шера шекара свекла кхеара совхозера дикаГІола хьувкъамаш укхаза хилар, хІаьта цул совгІа цунта ДІабода мах эггара лоХагІа а бар.

Уж шера яхь а дикаГІа хьувкъамаш чуоца лаьрХІад отделене болхлоша.

Суртта тІа: Исранов Самапен, Арсанов Ахьмадан, Хатуев Хатеи трактороий агрегат.

ХІара леана нормаш тІехкхочаш а еш кхьхьеГаш ба уж кхаика.

Н. Кобизшвило сурт.

Партийни вахар

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДЕЧА ХЬАЛХАРЧА МУГІАРЕ

Кр моллаГІа ну да со «Назрановскийн» совхоза партийно-пачхьалхеен тІаЛъожама группина кулгаллеш воза. Цунна чуоаГІа 30 саг.

Группе дакъа лоацаш да совхоза дикаГІа бола производственникашкаа: 12 коммунист, 6 комсомолец, профсоюз болхлой. Дукхаг1а барашка механизаторашкаа, доахан леладерашкаа, юртбоаламе специалисташкаа. Цар тхона рокхуш нохьхьостал ну тайп-тайпарча балха участашка кІоарГта тохкам бе, дикаГІа тІаЛъожам лоаттабе.

Оаха тІоаштта хьалхаяка оттадьча декларех керттера дарашкаа ерашкаа да: техникех бизна пайда эцар, лаьттанна доагІІача тайпара Іунаьг дар, механизаторийн хьашташ кхоачашдар, органических минеральнин удобренеш пиш дагІаяхьа кхаяка хиЛийтар, хьайбай продукции лакхъар, хьалле лелаеш опыт йоаржаяр, кхыдарашкаа.

Аеча дан ну декларашкаа кхоачашде, кІоарГта тохкам бе. ЦунгІа хаст-каста семинарашка віаьнаГІдечьлу тхо, дагадуьл, да хозр Іомаду. Массаза а бувзам лоаттабу оаха районе партийнопаччахьалхеен тІаЛъожама комитетада, совхоза партийнин организацеца.

Хіара бетта уьттаю оаха балха ялор, группа членашта хьалхашка ваьнаГІдечьлу тхо, дагадуьл, да хозр Іомаду. Массаза а бувзам лоаттабу оаха районе партийнопаччахьалхеен тІаЛъожама комитетада, совхоза партийнин организацеца.

Хіара бетта уьттаю оаха балха ялор, группа членашта хьалхашка ваьнаГІдечьлу тхо, дагадуьл, да хозр Іомаду. Массаза а бувзам лоаттабу оаха районе партийнопаччахьалхеен тІаЛъожама комитетада, совхоза партийнин организацеца.

Дідаьхача шера доахан баьашка чудийрзача хана шортта дукхаг1 доллашехьа а пІаьХХа кІеЛитьлар шура. Хьалкъ контролераш сатийна хила йиш йоацаш бар. Тоткам бир оаха ну ГІаьлкха. Дукха кхоачамбоацараш гучалаьлар. ДоагІІача тайпара дІакхаьчІитаЦар доахана рашкомех доагІІа доаккар, ясала лелар Іунаьг делга, лазорин хулар хьайбанна. Лоацача хана 55 Іасвлг лелар.

Тоткам баьлуг тІехьагІа совхоза партийни бюро дийцар из хеш. ЦхьайогІча фермай кхуагалгІе, специалисташ бежтокхаме эзар, из ГІулакх баьлан доаш пхьабараш баьлхара дІа а баьхар.

Тоахкам баьлуг тІехьагІа а иоай теркама кІалхара ялийтацар контролерана ферман, партбюро решени мишта кхоачанІЬю хьожар уж хаст-каста.

Цаккха кхоачашЦар Пхьолекхонгий-Юртарча хьаький ферме ший заданеш. Контролераш, цигарча посто еннача сигналех, охранГІьаЛар ну ГІулакха. Лерина баьлан ферма кулгаллер во хьолхарг хиннадар. Ферма управляющин нов. Хмельновский боьхонца болх толхабь ваьннавар. Кхаракъаьл мелар цо, хьаький хьожар лечкъийора, нахага кхаьлеригІатдар. Оаха еннача предложеней ДІаьлаькхар из совхоза пирекце. Цига ваьннйг керда специалист. ХІаьнз кхыча тайпара лел цигара ГІулакхьа, лаьхтьеннай кхаьхьараш дисциплина.

Тха совхоза жа-товарни ферма дужкхача мерашка ле хеш хьаЙоаГІар. Цига а хиЛар контролераш. Жа дагардина 38 устагІа боацаш бар. Оаха совхоза директеца хоам бир ну дешах. Юхаметзюрдаш совхоза хинна зе бехке баьий чотаг.

Тха совхоза жа-товарни ферма дужкхача мерашка ле хеш хьаЙоаГІар. Цига а хиЛар контролераш. Жа дагардина 38 устагІа боацаш бар. Оаха совхоза директеца хоам бир ну дешах. Юхаметзюрдаш совхоза хинна зе бехке баьий чотаг.

Дукха моттигаш ийийсу контролерий новкъостал эташ. ХІаьнз тха совхозе шерра дІадоладеннад бІьдстан балхаш, вІалла па хинча тайпара тІаЛъожам лоаттабу оаха кхапка. Уьх деношка Альти-Юртарча отделене трактор-ремстана шоай лухьагІа гектараш хиЛийтара сих х бетна 8 гектар оахам тІа брак йир. Цигга, кхы гаьна а па доаккхаш, бракоделанка юха ахийтар оаха лаьтта тІоаштІа а хьежаш. Из доаи хІаьнз лупьадгІа оаха тІоай заселане, тІаькха партбюро лургІа. Нагахьа санна из ГІалат оаха аЙ из лем дуте Іаьхо а хиЛа мег ну тайпара моттигаш.

Цаккха дечь, ду дІаЛуьчча — массаьхьа а хуьлу тІа хиЛийтараш. Совхоза уьх шера хьалхашка хьалхарча мугІаре латта — ишта да тха дош. Из оаха кхоачашдеча а дергда.

З. ПУГИЕВ,
«Назрановский» совхоза партийно-паччахьалхеен тІаЛъожама новкъостала Йолча группа председатель.

КИЕВ. Крещатик яха города центральни магистраль.
И. Мельнина сурт. ТАСС Фотохроника.

БОЛХ ЛАКХАЧА БОАРАМГА

КПСС XXII съезда решенеша мехиадьтча соиданкхара доккхий декхаран оттадаьл мехиадьтахонца хьалхаинка. Уж декхарашкаа, ГІулакхьа кхоачашдара дуьхьа кхаьхьета деза вай республикерча мехиадьттахой. Буруув тохача лаьхха температура, даьлеш, кхьйолча массехх тоІІца ваьннаЙ хиЛарца, лоарХІамера техникеш проблемаш хьалхашка оттарца йоккхий халонаш ийийсу буруув тохача. Цу ГІулаккхаша хувца еанш хулийт цемент хьахара технологи а ишта уж болхашца дара техника а. Цудухьа, дуьхььна инструменташ йиЛара кийчьаь дола хий чудуьчен буруув тохача температура лаьхха латтарГІойлчен хьалашка сквяннашка цемент хьахар, яхача темаех семинар хиЛар уьх деношка. Цига бийхха хиЛар буруув тохара предприятеГ таМпонажин конторай инженерно - технически болхлойн МосгоЯНИ мехиадьттА института викалаьш. Уьхаза ладийтЛар «Грознефтеразведка» треста технологиеческин группа начальникна нов. Фролова докладаГа. «Грознефта» объединене хьалашка сквяннашкаа ГІоаГІЬаренен цун конструкцеи дешаш дийцар цо. Ишта семинаре хиннараша ладийтЛар «Грознефта» объединене буруув тохара отдела начальника заместителе нов. Коваленнос, тампонажин контора лабораторе заведующе, кхьбарашна дьаьчаьлашка.

Пренеш чаьхььалча массаза рЬаьла а воллаш дуьхььала инструменташ йиЛара кийчьаь дола хий чудуьш хиЛарен цемент ГІоаГІЬенна йІаЛала буруув тохача температура лаьхха латтарГІойлчен хьаЛашка ехача ехача буруув тохача температура лаьхха латтарГІойлчен хьаЛашка а ишта уж болхашца дара техника а. Цудухьа, дуьхььна инструменташ йиЛара кийчьаь дола хий чудуьчен буруув тохача температура лаьхха латтарГІойлчен хьаЛашка сквяннашка цемент хьахар, яхача темаех семинар хиЛар уьх деношка. Цига бийхха хиЛар буруув тохара предприятеГ таМпонажин конторай инженерно - технически болхлойн МосгоЯНИ мехиадьттА института викалаьш. Уьхаза ладийтЛар «Грознефта» объединене буруув тохара отдела начальника заместителе нов. Коваленнос, тампонажин контора лабораторе заведующе, кхьбарашна дьаьчаьлашка.

Конференцин чаьхйоалаш кхаьмаЛ дир «Грознефта» объединене начальника заместителе В. Б. Назарова. Семинаре даьхьа лоацаш хиннарий бомжкачча маьхьера болх белгал а баьккхар, хІаьта из лоарХІамера дош сихаГІа кхоачашдара «Грознефта» объединене беррига инженерно-технически болхлой тІа а хьийзар цо.

Э. КОГАН,
тампонажин контора боккхаГІоола инженер.

ЦІЕНАЧА ДЕГ ТІАРА

23 вар ух. 106-ча Московски школа 3-ча «Б» классера кІаьнкашпи йийташ. ЧІоаГІа деган тоХаденнна бар уж, дуьнен тІа эггара хьалбар ца ноаш пионерски линейке латтаьча хана, — пионерала дІачуьнцаЛ бар ух. Корта кІайбенна, дІаяхача хано букварверзаьаь коммунист вар царна галстукан дІаькхьаьнна. Боьхьонца ну галстукий бар санна пІе бесса лелаш бар йийй йоьхьаьлаЛ бос. Иштта дІаяь а дир берашна: «Галстуча хатт тхоаштта хьоарчаьчча хана чІоаГІа деган тоХаденнна дар тхо. ЦуГІ тІехьаГІа тхо хьежар дийнача Ленинах доаГІа фильмаГа, Владимир Ильич Ленина бералахи хьехамаги дувцаш йолча залашка хьаяр».

Из традиции — В. И. Ленина Центральни музея залашка берий организаце дІачуьзар — дуьхьа хана деза йолаш я. Шоай вахарцара эгГара ГІоаГІЬарга дІаьхьа дІаяь дІаяь хьалхара дІаьхьа ГІоаГІЬарга этап кхььаьрга эрсий хьалхьа цу пІеспондарча. Ленина дерригА вахар хьаделлалуш йолча залашка дІайолаю хІаьнзе московски берий массехк ноахало.

Сийлахь-воькхачА санна ГІулахьашка вІаьцуьхьа нийсвалар... Цаккха а виц ца йуьр дег ну вуьв из, цун уйла ева хана вахара виьЬ, вахарера керттера ноаГІ ладийтЛар, Шераш дІаГІоргІа, хІаьта 3-ча «Б» классе хинна дешарой пІаьХХа юха а боаГІаргба уьхаза, москвичча, студентка Букина Татьяна уьхаза енача тайпара. ХІаьта Букинас юхедитар санна дола йоазуь уьхаза юхедита а тарлу цар.

«Итт ну хьалхаГІа музеерча пхьаьн зале дІайийцар со пионерала. ЛІаьна комсомолца я со. Тахан пІаьХХа а юхал доГІ оттар са уьхаза, Ильич воача... Денашца дІаьлла хІаьта да ала безам боЛаш мел дар. Хьамсарча Ильичаьгана, сай хьамсарча мехкашцара, халкъаьцара, партецара безам дег ну а болаш ДІайода со уьхаза». Сайна хьалхашка хьаьделлалуш латта вахарга бода бокхка сийрда ниьХ біаргагуьш санна хет сона. ЧІоаГІа безам ба са Ленина пий ниьХ бихьхача тайпара из ДІаЛаьХа...»

Ер да музее юхедита цІьхьаьХХа йоазуь:

«...Ленинах дувц Іа, хьа дег чу ва из, массаза а хьоца ва из, ца на дуьнен тІа эггара везагІа вола саг». Из ядаьрдаг г. Горькерча юкъерча школа дешархой ба.

Кхы цхьаьХХа а. «Хеталу, оахош цунца дІадахча дерригача чоалхаьнерча вахарах кьаьмаЛ дича, ХІоаненга путевка йийача санна. Днепропетровскера студенташ».

Цу тайпара — цІенда, дег тІара, кІоаргагА тІйлаца даь — йоазоь дукхха а бІаьш эзарш да. ХІана аьлча 1936 шера 15 мае — музей йиЛлача дийнахьа бена — ца залашка ГІоолла чаьхьаьнчар 25 миллион саг. Кхыча цаношца аьлча — Европеча массеех паччахьалхеене бахарш мисел бола ма.

Музее уха нах шерагара ну массаза доал хаДаьнза дукхаГІа хулаш ба. Цийрай отчего тешаш ду нуьнна. 1955 шера экспозицешка хьежаь 855.795 саг. 1960 шера хиннав 1 миллион 315.545 саг. Соахка музея залашка ГІоолла чаьхьаьнчар 1 миллион 445.723 саг. Белгалдоакхаргда вай, дІаЛаьрхІаяр экскурсоводашца хьалха а болаш, группашца иха нах мара да хилар. ХІаьта мел нах хул хуьхьаь а сийлахьа воькха вола саг ВаргагІор дезаш «цІьхьаьца саг вола» баьхке...

Залашка ГІоолла доллелл, хьажа баьккарий йовхьаьмаш зел, экскурсоводашка, цар дечь хаттаргашка ладуьГІаЛ оаш, тІаькха ховрда шоана: уьхаза ўхараш шоаштА цхьа докхха, доарХІамера хІамаш ДОЛЛАЛ ДУЬЛЛА, ший вахар Владимир Ильича вазарца дистар дуьхьа тхаш хилар. Цар ЛЕ:

«Дуьхьаьнца енай со Москве. Боарам боацаш чІоаГІа ираз долаш хет сона се Ленина музее хиларах. 26 шу даьннад са. Дай боацаш я со: да тІем тІа вийнав, нана еннай. Лаьхера образованин иккха віаьшІеЬхьаьнна са. — школа директорла-ца болх бу ал. Со да йолаш мел дола хІамА сона Ленар Ленин ва. Дахье, парти я. Сона лагалаттар — Ленина ГІулаьх баьхьаь долаш къовсам ваГІаттарГІолаш беарг кхетлар. Ставропольски край. Благодарненски район. Т. Кузнецова».

Уьхаза вена саг дІадахчуна юха ца хьежача, долаш доачун ЬисаЛ ца дича, хуьрзолчун уйла ца йича Іеиугрган. Ший дега эггара кхоачарагІчун уйла ена, из дувцан хул уьхаза хІаравар.

«Са дан нанен доацаьлен хиннаьча кулаьех мукъаьаьккхан со по», — ядаьЛ Белгородски областерча Чапаева пІеранча юртбоахама артезерча колхозхочо Баьккин Василь. Уьхаза, музее, Советски Іаьдал даьнна хьалхарча шерашка юртаьнна лийнна ГІулаьхьаш дуьхььанца доацаш ца велаш, мокъаьрча дегІаьх волча ну саг дуьхььаьстча хила тарлу ца. Из классенна кхоьвсам хьаьта ца, ший вахар дайн дах-дайн вахарца листа хила тарлу цо...

«Тхо, баьккирах, Ленин чІоаГІа дукха веаьш а лоарХІам а да. Тхона новкъостал даьд цо тхоай лаьттан боьхонца дола дай а хинна дІаьтта. Абдуллухай Султангариев».

Уьхаза, Революце майдан тІаьрга уьх пІаГІа, къамашта юкъера ГІайнаш дІадоалаш, лаьттан тІара нах гаргаьаш дола дерригача аьлий юхаьна хІамаш хьачудоаГІаш санна хеталу.

«Бухарара урагГІолаш доаЛаьш, Ленингара хьадолалу вай, — стихашца тІа деташ яду г. Георгиевскерча Конкина Людмилас, тІаккха ДІаЛо я: — Из да, со а Ленингра хьайолаенна хиларх».

«Ленин — дуьнен революце сийлахь-воькхха хьехархо. Вьетнамскин халкъ Ленина тІехььа ладаг, цудухьа котаЛо а ялххаьр», — шийла мел хетар чулаьш ядаьЛ Вьетнамскъ кхаьхьагча кагирхой Союза делегацце.

«ВІаьшпаргна диц да луп наьхьа легашка латтаЛда цун ГІулаьхьаш. С. Ол. Оажука, М. К. Мулама, Т. К. Мугами. Кения».

«Ух музея гойт социализм хьалъяра Ленинен советски халкъен боккха хьоьхам, ухло тешаш ду дейригача халкий ираз дуьхьа хІаьнзарча этапе коммунизм хьалъе доаЛаьла шуга йиш хилийта йола марксистско-ленински принципашца ийисъ хилара. Луис Тезаби. Чили».

Из ядаьрадг хьыча мехкашкара нах ба. Дукха дар цар дЬ йоазоь. Юкъера лаьрХІача хІара шера дуьнен 70—80 мехара 30—40 эзар саг воаГІа Ленина музее. Дукха ба парна юкъе коммунистий идеиш баьх ца еш барашца цхьаБаьккъа, массаза а чІоаГІа сий ленин ЬЬоаг ух вай Ленина вахарга. ТІаькха, ДІаргадийначуьн ийийса мах а бер, ДІаяЬЬу, греческин профессора Гелонисен цун сесатон ядаьЛча тайпара:

«Адамий керда хронологи ДІаЬЬалаЛйта — коммунистически культура ДІаЬЬолаЬ дола ГІи тхоштта ДІаргадийна санна йола уйла дег ну сонаЬ а долаш ДІадахар тхо сийлахь-воькхха Ленина музеера».

Михаил АМЕТИСТОВ,
АПН корреспондент.

ЛАКХА ЛОАТТАДУ КОММУНИСТИЙ СИЙ

Моллагіча участке болх бен баЬе а, парте марксистско-ленински цхьаьна луш хьегабаЬчА коммунисташа шоай беррита виьхьинар, шоаштта хевр ххо на деи ДІаЬу коммунизм хьалъяра ГІулаьхх.

Віаь совгІа саг на тха завода партийни организацеца юкъе. Уж шевар производстве лиЬа болх бен, завода общественни вахара юкъе дизза дакъа лоацаш ва. Хьаьлаьа кхаьхьегара, ГІаЬилаа ГІулаьх ийЬа, маЬоаГІара хьоьхчашдара хьоьхдан тел пар.

Заводе чІоаГІа сий деи ба коммунистам ремонтни участка воькхагІа вола мастер, Берлин йоаьхкхаш дика дакъа лацарах пІеча Байракта орден енна вола А. П. Подъячев, токарни пролета мастер ф. А. Шепелев, инструментальни участка строгальщик гражданский Сийлахь - боккхача Дальхен тІемашта юкъе дакъа лоацаш лиЬа И. М. Васильев, литейщик, завода парткюро член вола П. В. Комаров, слесарГара воДавенна инженерАгА - технологагА кхаьЬа вола И. В. Селин, кхы дукхха бараш а.

Завода партийни организаце, цун партийни бюрос, цехий партийни организацеца беррига шоай болх тІаберзабу хІара коммуниста сакхетам лаьхбара, шийла тІадилаьча гІулакха цун бола бехткохкам лаьхбара, партийни дисциплина чІоаГІЬе йола цун уйла айяра.

Дукхха ча вагІорахьа беча балхаЬ тІехь малаГІа формаш мегодаш юкъейолаш оаха? Коммунисташа беча ахетама балха кертчарех цхьа форма я — беррига коммунисташ партийни дешар Іомадеш хилар.

Коммунисташа партийни просвещене системе мишта деш ДІуьнз хан-ханнаьХа партийни бюро а партийни собранешка а, ладІара юкъера хьоахчашдараш гучалаьлар, уж чехкагІа ДІаЬхара наьхьан лех. Дешара ГІулаьх дисциплина телхаератеш из тесса леладеращтех. КПСС Уставе маяххара бехк бу.

Политически дешар ийелни а организацеца а лаьхха боарамге хилийтара партийни бюрос пропагандистАлла бахийтад лаьхерен юкъерен образованин йола, политически дика кийчбенна нОЬЬ ЬЬостий. Царех тийна ма ДІаьЬ дукхха ча дьаьхье дешар лаьхха боарамге ДІаЬЬаьхьа. ПропагандистАшта хан-ханнаьХа семинарашца оаха, Іомаеш йолча темаех йола заняттеи яра методика ту, цига шоай балха опыт ДІайовийр цар.

Завода производственни общественни вахара юкъе коммунисташа дукхагІа дакъа лоацарДолаш коммунисташа производственни е общественни ГІулаьх ТІадулаЬ.

Из ГІулаьх е шоай балха лехкар цар мишта кхоачашду ДІуьнз партийни бюро, партийни собранешка, пен газеташ тІа, радиогазета тІа. Масала, уьх шера январь бетта завода партийни собране дийцар коммунисташа Уставе тІадехка декхаран мишта кхоачашду, партийни бюро а цхьаьнабІача коммунистий а балха тІара ЦенкаштА йола кхоачамбоацаран гучадьхар, уж ДІаЬаьхара де дезар ВЬоастадир.

Шоашка хьажа дІаенна участок баьхьан хьаьхле лелаеча коммунистий бехткохкам лаьхбара лерХІаьн шоай балхах йола отчеташ ейт царга партийни бюроН партийни собранешкеи. Масала, партийни собране дийцар 1964 шера 11 бетта йола производственни плаНа социалистически декхаранни завода коллективе мишта кхоачашду йоа дош а 1965 шера плаНа социалистически декхаранни кхоачашдарах дола дош а. Цу лешаех докладаш йир завода директора нов. Д. А. Марченкое, лечкъ начальникаша ни. НерУха, ГарбузоВа. ЭлектроконструкцеНа начальника нов. НерУха ХИЙмаГІ март беттара плаН заводе мишта кхоачаЬЬе, 1965 шера 1-ча кварталХ йоаГІа аьшкаБетоНа опорий реализаце плаН кхоачаш ца еш хилара БаХьнаш — сБыта отдела начальника П. М. Куценкое.

Уж деташ дувцаш гучалаьлар цехий, заводоуправлене болхлоНа инициатива йОаЬаш болх баьхилар, кхаьхьагІ дикагІа віаьшІехьаБаккхара а дисциплина чІоаГІара а тІехьара кхоВсам ледара лоаттабеш хилар.

Партийни организаце ХЬаЬлхе лелаеча коммунистаШкара хьаЬийтар балха юкъера кхоачамбоацараш чекка ДІадахар.

Завода партийни организаце балха опыте хьаьхьоХ шоашка ДІаенна балха участок баХьан ДОЛА БЕХТОКХАМ КОММУНИСТАША ЛАХХАРА ЛЕ ХЕТ, ЦАРГАРА ДУКХАГІА ХЬА ЛЕ ДЕХ ПРОИЗВОДСТВЕННИ ОБЩЕСТВЕННИ ВАХАРА ГІУЛАЬХАШ ТОЛАШАГІА ЛЕЛАШ ЛИЦАР.

К. ЛЕБЕДЕВ,
Грозненски электромехзавода партийни бюро секретарь.

Наьха хьашташ кхоачашду

Наьха хьашташ дикагІа кхоачашдергда яхача дезиаЬ болх беш ба Юдина Анна Васильевнас кугаллдеча Грозненски № 6 йола модай ателье ХІамаш тегаЬІоча ваьннаЙ ца йоаЬ. Цунна ГІулаьх ниьсъеннаЬ тийгача ХІамашта юкъе брак йолаш, заказаш дьаьха наьха предложене книжка тІа ДІа а яздеш дукхХаза баркалаш ЬЬхаЬ. Дукха кердадарш балха юкъеЬкхуЬ ателье болхлоНа продукце дикал лаьхьара, цуГІ совгІа ИНОЬЬ тийГА ХІамаш йоХхача «Спутник» яхача тика чу каст-каста ХУЛ мастерашкаа. Уж цига хьеж наха ю замечанеш малагІаш я, цуГІ тІехьаГІа балха юкъе ийсДенна кхоачамбоацарашца ДІадахар беррига ниьз тІабахийта кхаьхьет коллективе.

Уьх шера валоаи продукци арахецара хьалхарча квартала план 111,9 процент кхоачашЬЬаЬ. Кхаь бетта планаЬ совгІа тийГА хІамаш масеех эзар сома маьха я. Уж кхаьхьагаа темпаш лох ца йолийташ кхаьхьгаш ба ателье болхлой апрель бетта а. Хьалхарча текала план тІехьхоачаьхьаЬ.

КхаьхьатА толамий ларг я мастерашца шоай болх ийийса віаьшІехьбаккхар, — йоаХ ателье заведующе нов. Юдина. Кхаьхьагама ди йистедьаьча баьла балха итогаш ю, кхоана де лезача балхий план оттаю. ХІара болхлочоа заДаьн ЛУ.

Производствена бокхха пайда бу хІара кІиранна еча техминимум. Цига дувц балха тІа кІиранх ийиДенна гІаЛаташ, уж ЬЬы ца ийсДалийтара хьаЬда йола мероприятеш тІаЬЬ. ЦигА ювп ти-

ХАТАР ХИЛИЙТАНЗАР

Баку — Москва яха нах ДІа-юха кхьвла поезд графикаХ йолаш ер. Дукха гаьна ЬЬиьнлаЦр из Котлрески станцена. Хьалхьаька ГІуш эр переезд. ЦІаьХХа машинИста Пронин Владимира ВІаргаЕйра йоаГІаш йола автомашина. Кхетаде хьала дапар из поездал хьалхаГІа переэда тІехььала ГІертилГа. Локомотиве телаш йолча сигналаша новкъостал дИнзар. Локомотив ихаеоеде лаьхьХІар машинистана. ЦхьаБаккъа, 90 кИлометр скорость йолаш йода поезд цІьаьХХа сеЦде аТТа ЬЬаЬ.

Хилар локомотивин бригада кхийтар — ше йоаГІаГІча бесса поезда тІакхийтар автомашина. Иккхача автомашина бензобакаХ лотаелар локомотив. ДенаЬ, кхоачалаЬ дОчча локомотива бригадо йоайир цІн.

Цін йоаьЬча локомотива машиниста В. Пронинан машиниста ГІонча П. Власовнен Грозненски машиниаЬ начальника баркал а ьЬинад ахчаЬ преми а еннаЬ.

Г. АНОХОВ.

В. И. Ленин ваь 95 шу дизарга

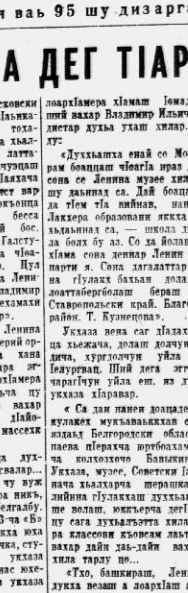

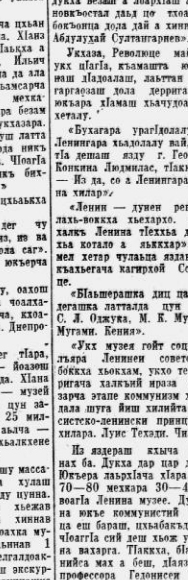

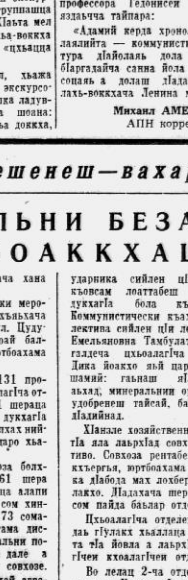

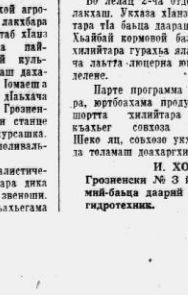

КПСС ЦК Пленума решенеш—вахаре!

НАЬХА МАТЕРИАЛЬНИ БЕЗАМ СОВБОАККХАШ

Колхозийн совхозийн экономика аЙара тІаБерзабу хІаьз вай парте юртбоахама болхлой низ. КПСС ЦК мартовски Пленума решенеех хьайбай продукции ялати эцара мах лаьхбеш лаТТ. Колхозхойн совхозий болхлойн кхьалгаема безам тІабахийтара проблема а кхоастаеш я партин Советски правительство. Дукха ХІамаш дІа ЬЬаьнна ну ЬЬаькъе. ДІаЬаштара баЛЛаш ЦерийН хьайбаш лелаДерийН БАЛХА БЕЗАМ тІабахийтара йоккха стимул я совхоза болхлошта БАЬЧА БАЛХАХ АХЧА НИЙЕА ТЕРГДОА ГІУЬЛАХЬ ВІАШТІЕХЬАККХАР. Сдельно - премиальни аккордно-премиальни системай наькъашца чаьхьоаХ из ГІулаьХ.

ЛиЦка лаьХлелар совхоза болхлой алапеш. Иштта: 1961 шера хІара бетта болхлочо эца алапи юкъера лаьрХІаЧа 59,7 сом хинна дале, 1963 шера — 73 сомагА ДІаЬхьаьчар. Кхаьхьагама дисциплина телхаер материальни поощренех воаяХХ. Новкъа дале а уж сама БАРАШ ийсЦу совхозе.

Кхаьшкарча кхаьхьагамхой агротехнически хсетам лаьхбара ГІоаГІЬа теркам тІабахийтаб хІаьз совхозе. Химех ийиса пайда эца а юртбоахамий культурай лаьхара хьувЬаьмаш дахара толашагІа йола опыт Іомаеш а кружокаш хІара укхаза ДІаЬхьаЬ Іанна. 30 саго дийцар Грозненски опытно-мелиоративни станце ехкача поливальщиций курсашка. Совхоза курсаша 100 поливальщик кийчвир.

Шоаш тІаийца социалистически декхаран кхоачашдара дика кхаьхьаГІ а бригадаьнн звеноьнн.

Коммунистически кхаьхьагама хьашкара БАЛХАШ ЛОАЦАЬА ХАНА ЧАЬКЪУВЛА ДАЬЛАР.

Махарца, агротехнически мероприятеш ший ханна чаьхььаьХАЬ ЬЬуьХАЬАЬ ДИКАГІА ХУЛ. ЦУДУХЬА ДИКАГІЬОЧА ХАНА ШОАЙ БАЛХАШ ДАЬ ДАХА ГІЕРТ ЮРТБОАХАМА КХАЬЬЕГАМХОЙ.

ДІадахача шера план 131 процент кхоачашвйр цхьоалГІа отделене коллективе, 1961 шераца ийсЦиЧа" 15 процент дукхагІа елар продукци. БаьчА БАЛХАХ ИЙЙСА ТЕРГДОА ГІУЬЛАХЬ ВІАШТІЕХЬАККХАР. Сдельно - премиальни аккордно-премиальни системай наькъашца чаьхьоаХ из ГІулаьХ.

1961 шера йийЬлагІча квартале БАЛАР № 3 ДІоЬа ПЛОДООВОЩНОЙ совхозе баьча БАЛХАХ АККОРДНО- - ПРЕМИАЛЬНИ ХЬИСАНЕ МАХ ТЕЛА. ЦУ ПООЩРЕНЕЙ ХЬАЛАЬ ДІАЬОВИЙТАР БОЛХЛОЙНА. Баьча БАЛХАХ МАХ ТЕЛАРА КЕРДА СИСТЕМА ХЬАЛХА ХИННАЧУ ГІЕС ХИЛАР ЮРТ БОАХАМА ВЬАЬБГАЬАМХОШТА ДІАЬУВЬА КОММУНИСТЕЙ АКТИВИСТЕЙН БОЛА АГИТАТОРАШ ХЬОЖАЬАР СОВХОЗА ПАРТКОМА БРИГАДАШКЕН ЗВЕНЬЬИКЕН. Кхаьн БЕЛАДЕРАШТЕН ХЬАЙБАЬ ЛЕЛАДЕРАШТЕН КАСТТА ГУЧАЬЛАР БАЛХАХ НИЙЕА МАХ ТЕЛА ЬЬАЬЧА ДЕНЬ ЬЬАЬХА БАЛХАЬАРА МАТЕРИАЛЬНИ БЕЗАМ ЛАХЬБЕННА ЦА ЬЕШ, ЮХАЬА ПРОЬУХАЬАЬА ДІАЬОЬА МАХ ДОХЬАЬАРА ХЬАЬЬЕГАМА ОВСАРЕ ЛАХЬЬЬАРА. БОАХАМА КОММУНИСТИЧЕСКИ КХАЬЬЕГАМА ЛОАРХІАМЕРА ХІАМАШ ДОЛАЬАР ДУЬЬА, ший вахар Владимир Ильича вазарца дистар дуьхьа тхаш хилар. Цар ЛЕ:

«Дуьхьаьнца енай со Москве. Боарам боацаш чІоаГІа ираз долаш хет сона се Ленина музее хиларах. 26 шу даьннад са. Дай боацаш я со: да тІем тІа вийнав, нана еннай. Лаьхера образованин иккха віаьшІеЬхьаьнна са. — школа директорла-ца болх бу ал. Со да йолаш мел дола хІамА сона Ленар Ленин ва. Дахье, парти я. Сона лагалаттар — Ленина ГІулаьх баьхьаь долаш къовсам ваГІаттарГІолаш беарг кхетлар. Ставропольски край. Благодарненски район. Т. Кузнецова».

Уьхаза вена саг дІадахчуна юха ца хьежача, долаш доачун ЬисаЛ ца дича, хуьрзолчун уйла ца йича Іеиугрган. Ший дега эггара кхоачарагІчун уйла ена, из дувцан хул уьхаза хІаравар.

«Са дан нанен доацаьлен хиннаьча кулаьех мукъаьаьккхан со по», — ядаьЛ Белгородски областерча Чапаева пІеранча юртбоахама артезерча колхозхочо Баьккин Василь. Уьхаза, музее, Советски Іаьдал даьнна хьалхарча шерашка юртаьнна лийнна ГІулаьхьаш дуьхььанца доацаш ца велаш, мокъаьрча дегІаьх волча ну саг дуьхььаьстча хила тарлу ца. Из классенна кхоьвсам хьаьта ца, ший вахар дайн дах-дайн вахарца листа хила тарлу цо...

«Тхо, баьккирах, Ленин чІоаГІа дукха веаьш а лоарХІам а да. Тхона новкъостал даьд цо тхоай лаьттан боьхонца дола дай а хинна дІаьтта. Абдуллухай Султангариев».

Уьхаза, Революце майдан тІаьрга уьх пІаГІа, къамашта юкъера ГІайнаш дІадоалаш, лаьттан тІара нах гаргаьаш дола дерригача аьлий юхаьна хІамаш хьачудоаГІаш санна хеталу.

«Бухарара урагГІолаш доаЛаьш, Ленингара хьадолалу вай, — стихашца тІа деташ яду г. Георгиевскерча Конкина Людмилас, тІаккха ДІаЛо я: — Из да, со а Ленингра хьайолаенна хиларах».

«Ленин — дуьнен революце сийлахь-воькхха хьехархо. Вьетнамский халкъ Ленина тІехььа ладаг, цудухьа котаЛо а ялххаьр», — шийла мел хетар чулаьш ядаьЛ Вьетнамский кхаьхьагча кагирхой Союза делегацце.

«ВІаьшпаргна диц да луп наьхьа легашка латтаЛда цун ГІулаьхьаш. С. Ол. Оажука, М. К. Мулама, Т. К. Мугами. Кения».

«Ух музея гойт социализм хьалъяра Ленинен советски халкъен боккха хьоьхам, ухло тешаш ду дейригача халкий ираз дуьхьа хІаьнзарча этапе коммунизм хьалъе доаЛаьла шуга йиш хилийта йола марксистско-ленински принципашца ийисъ хилара. Луис Тезаби. Чили».

Из ядаьрадг хьыча мехкашкара нах ба. Дукха дар цар дЬ йоазоь. Юкъера лаьрХІача хІара шера дуьнен 70—80 мехара 30—40 эзар саг воаГІа Ленина музее. Дукха ба парна юкъе коммунистий идеиш баьх ца еш барашца цхьаБаьккъа, массаза а чІоаГІа сий ленин ЬЬоаг ух вай Ленина вахарга. ТІаькха, ДІаргадийначуьн ийийса мах а бер, ДІаяЬЬу, греческин профессора Гелонисен цун сесатон ядаьЛча тайпара:

«Адамий керда хронологи ДІаЬЬалаЛйта — коммунистически культура ДІаЬЬолаЬ дола ГІи тхоштта ДІаргадийна санна йола уйла дег ну сонаЬ а долаш ДІадахар тхо сийлахь-воькхха Ленина музеера».

Михаил АМЕТИСТОВ,
АПН корреспондент.

НАЬКЪА РЕКОНСТРУКЦИ ЕШ

Реконструкци е болабеннаЬ Грозненра Старый Промыслашка бодача наькъа. Из нах хьалхаГІа хинначуьн шерагІа а ВІаьлгаГІа а хурголаш ба. Из тоабе наччахьалхеен хьаьнна 30 саг сагА да. Наькъашка хуьрГІолаш я хоза тоаЬ автобусни остановкаш.

Из нижь билла тІадилЛад наькъашмостовой ГІишлонай управлене колектива. Цунна кулгаллеш да нов. Кузнецов.

Дика болх беш ва автогрейдера машинист И. Горячев, итт шу совгІа ХІа я цо наькъашп дехкача болх бу. ВІаь, віаь итт процент а кхоачаЬЬо цо ший балха задани.

Балхах дика ка йоал бульдозериста В. Газарова а тайп-тайпара балхаш деча новкъостий а. Царех ба: Ахмадов, Долгиев, Бинов, кхьбарашп.

Барт тайнача коллективе лаьрХІаь пхийтІаГІча апреле нижь тоабаь бистебакхха.

А. ТИЩЕНКО.

ЛИТЕРАТУРНИ ОАГІУВ

Дж. ЛЕНДИЕВ

БІАБСТЕРА СТИХАШ

Хъо-и біаьсте хъаьсте
Дуннига ота нъаьн,
Со-и гуйрачахь ваьсте
Лаьттангахь хъаьн.

Біаьсте хоьв ала в
Сонта ма ялалаьх.
Гуйра беркате йолта
Іа дий ма делахь.

ВАХАР ДЕЗА

Валар-и хъисапе дацер,
Лаьттара вахар хоза дешаре,
Цхъа ца вевча-и варгвацар,
Дуннен тіара безан ёна ваьларе.

Малав вахара хан ца беш,
Рвъаь волаш «лисполе» вехар

Ханара барашка

Цкъаззи хиннадиг аттта
Мвъна лаьттара вахар,
Даьш ційіца хьийна лаьтта
Вайн-м массеза дийзадар.

Даьхад, дах вахар са мо дезаш
Вокхгаг-ігоа іламагіан деш,
Доастамал ца езаш
Мехка сий, эхь лорадеш.

ХЬАЛХА

Коагіара-коагіа ювлаш
Къел лийннай ловмашна.
Ловмарочун са Іуводаш
Бала лаьттаб дегашка.

Хьанна дицлургда
Гійіна шок атташ
Наіарах чухьийнкка
Шийла дарц,

Чехко йорт етташ
Гуя йоьте Іийха
Меца бора,
Хьанна йицлургьа?

Коагіара-коагіа ювлаш
Къел лийннай ловмашна,
Ловмарочун са Іуводаш
Бала лаьттаб дегашка.

Нагтахьа безаме воаьшш
Со хьайгахьа хьен, яхаш
Шийлаьннар тіех ма дегга,
Сенна уйна ю іа, ваьшш,
Духха сога ма хетта.

Ціаннка дег тіа вас йоацаш
Лаьтта вахаш саг хилац,

Доих е морх шийца йоацаш
Дилла йийнха сигале а латтац.

Хіама дергдац, эгіаз ма аха
Хьона а цхьаьца дагадеал,
Догіа дилхача сигале а
Лийче, малхаца сийрда йоал.

АЬРГА КХАЬ

«Дарц» яхача новеста тіара дакъа

□ □

— Лораделлахь, ю юхатохаргда хьона цо.

Хьажжіаьта культиваторан ькка ваьннаьар Або. Цхьаьгашин дийнахьа яхар мо чуэца доладеча кіина гонахьара йоаьріаш цхьаьна созаш вар ар ту дийнахь. Косилка тіехьаьозза бригаде діаваха аьина трактор ше новкъа ьькхача Салан-Гиргаьха юхахьежар Або.

— Хьаьел хьаґіахаьл.

Говрашш йоалургйоацаш эзза урхаш юха а йийжка діатіаьвахар Салан-Гиря.

— Хьох трактористе хургвий хьажа воалл со. — аьина, ший мегаг іоохаьвир цо из.

Трактора тіара іозьаьлча хьапара тіадамаш іолёгар цуй юхьмаш пара тіара, іурра дена саррадиа хала болх бича санна деррига дег! а лазар. Сихха ший шин говрфургон латтачкъа волавелар из.

— Салан-Гири! — аьина, тіехьанхайар Або. — Хье ти іа воаш тха Фадега со кхоана бус ціаворіаргіиг ваьнна.

Мегаррда! — никкар іаґдахача Салан-Гирега.

Салан-Гирена хапар ду дийнахьа деиз трактор тіа варіаш ваьсте-ка Фадена ше хургий а, ший варгар трактороца дувзаделна хургдий а.

Салан-Гири юртара хий да воаш Фадір ньаьла гаьна боьхкар. Чіоаґіа безам бар діатіаьвара а йист хила а. Кийчча бахьан ма дарий цунна. Вешта цо аргдар а ладаьлаьр. Цхьаьгашна тіадиллар дар-кх. Цхьаьнкка ціш ца оаде а хозахтар-кх цох біаґр кхийтача. Юхаьоаґіаьл соцаргвоалш тіехьалбар из: тіаннка ньаька гарга хургба уж.

Ши ди дар Салан-Гири ціаґіа іа хула. Воі біарга іа гуш цхьа ди даьлча а саготдора наиас.

— Дьаьра хац, кіаьнк, соиа-м, оалар по. — Іоьхийттаьх-хьаьхара варг хиларах тийшача санна. Баьхьа тіаннийнача повстанцашна лаьца діаваьнгр.

Григоре лотиьамах тешаьнзар цун доош дийца трибунал. Нагахьа бехке веце, моастаґіа веце доа хіана дора, гера сенна ледадора хийтар трибунала.

* * *

Ераш коменда'уре кхаьхьаьчча цешьаьлна ахчарна біарахьежар Керам.

— Фу ледаду оаш, фу хиннад? — хьаьттар цо варіачара хьаьл а ґіоттаьл.

— Новкъост коменданте, юха тоьшалш тохаргьа уьхаьнна, кіаьзана, — віаьттіехьа кхаьмаьл діадулаьцар новкъийо сов сиха лувш. Исраиле шоаш діа ца дахийдіаьр цо.

— Фуд ер да, хьо хіана ґіерт хьал ґіулаьм доанача? — ґіачайкар Керам Исраиле.— Іайха ледадечох кхетий хьо?

— Вотн, ер сона воьзаш ва, уьхаьн воі Ваня соца училлиде дешаш вар... са доттаґіа ва,—сих-сих хьа ыэра Исраил юхьаґіаьккхаьр кхеранг саиа.— Хьо маьрша саг ва. Со дукххаза хиннав ахчарнгга.. папа а хиннаьвар, дидя Ґришаца доттаґіал дар цун. — тіатекар цо. Цо дерригга а ший метта доаладеш. Сиха санна. — Бакъдеций? — хьаьттар цо ше ґіаґіаґі меттала дий. цачох Григорий кхийтача санна.

— Фу? — хьаьттар хіанз а хуьлаш ваттачох ахетаьш воацача кхаьзка.

—Са папий доттаґіа вецарий хьо?

— Хьа папа дина саг вар, — маьлхара велаькъежар Григорий. — Хьо а хургва хьай папа санна дика.

Цахаддаш леш долча кіаьнка къамаьло шекьаьхьикхар Керам Вешта ше фу дерзда хиндр, цун берг-ваьлаш

Дозал дехьара

Пакистанера письмо

ШИРАЧА СИНДА НАЬКЪАШКА

Ширача Синда столица йолчу Хайдерабаде эттара хьалха хьо веча хет хьона юкъерча бІаьшераша хье хьалхара санна. Иштта мара хувцаенаяц из ха Іаьнхара, Малхбоьлехьа хулаш ма хиллара город Іаьр-тера долахи тайп-тайнарех я. Іотта, гоана хІиирилгаш, маьждигаш, малхбоьлехьа маьрра балхенан йола бийдача кирпишкех дах Іоенан — Іаьмаш, — дерриг а дукхха шераш хьалха, город Наваба столица йолча хана махиллара да.

Города тІа гуш йолча кІаьнача форто агадохийт моттигера феодалаш цхьан хана нив болаш хинна хилар. ХІинаш мах дукха бохьаш, кхехкаш я. Массеначуьра ей моттигера ховаша ях Іаьмаш: лаучах ях хІамаш, барокъаш — Іаьмаш, эта ях бес бозаш кІаьнга хІамаш, сурташ тІаьла пхьегІаш йохкаш базар еш. Укхаза, улица юккъе, кхаьмаьлаьдлах, хийцдаь хІама да йиш я.

Бакъда крепостной пенаштга дехьа ког ма баьккхинче кхыдола сурт да хьона гуш. Иштта хьаха хин аьттехьарча берда йисте уллаьнгаш Синдеи университета филиал. Хи йисте шерача пиатО тІа я Пакистана теханачра архитектура йола традиционни шозаьхкоша вІашнІаьра ях бетонни зданеш. ХІанз а хьалхьа аьнначу ГІишлоо, хІанз а ер цІеношта гонахьара гІаньнаш, баьхьан, бакъда городок вахарах кхехкаш я.

...Ширача Синда лаьтта ГІолла го боаккхаш Мохенджо Даро яхача моттиге ца хилча йиш яц. Синде меттаьра даьккхача из за «Байнарий гуо» е «Байнарий город» хилира.

Къаьлагіча шераша англійски археологаша аьхка йолайир ширача заман гоод. Іо цецвоккхкар ший геттара дикача планировкаца, архитектураца, дикка вІашТьеХьаьккхача, водоснабженни канализацин йолча города боахьамца.

Дегьи ахк—пхиъ аьар шу хьалха хьаьх я Мохенджо Даро. Тешъ хала ца, кхьметтел Синда юрташка хІанз нийс ца луча еттача кирпишкех дах цІеношн эзаьрш шерашка лаьттад аьчА, дунен тІа эттара а къаьнагІа йолчарех йолча города кхуо тІехьенашта лора а деш.

Шийтта шера болх бен города доккха доаца дагъа мара лайна лаьнна. Мохедаьр лаьттан семача тІоьаьна ца йалдоаь. Іилмаохша техкай города лхи кварта. Из города юкъера, дикагІа тоаьл йола моттиг я.

Мехкара діаболхаш английски колонизатораца, шоашца Лайнльар цІа хораьхьчарех дикагІа йола. хІамаш. Діадахача шера пакистанеи правительства решенех юхадІайоьхьаьрчи Іаьнгер Даро а ширача заьвалаь хинна кхьйрла городаш а. Іилмаохша йоах Мохенджо Даро Инда йисте хиннай. Бакъда хий уха хьарцам малхбоьлехьа дадаьнд хувца ă денна хий діа а дальна ваха йиш йоацача яьнай из. Чкъьлрй лунца зІаки махеи хиннаб цу ширача городе баьхача паьха, цар хиннай ціхка нийса йоза, тараза система.

...Синда ах ньселенний - районачка хий вахар дуздуьма хьаст ба, из ца хилча, вахар а дан цита. - Цуьнгъа дукхха а дукхагІа йола шигара юртрашки городашкн хи йистоьма г. Ширача заьмашка деца Синди Пенджаби Яьлаьхий юртобоахьама районаш лоарХІаш хиннай. Біаьшераш діанзад укхаза дута, іаьк, мухх, сезам, шекара тростник, боаьмо діабуьш. Бакъда обработка во еш хилар бахьан йолаш хІара шера пайда ца эпаш лаьхен лаьтта йоккхий участкаш, кхаьша ушалаш уьтт. Цунна къовсам лоаттабе из бан кІаьнйча ахархой боахамий. Царех дукхха дараш дехе діадоал е поменкний — замидарий кардолх. Машиннаш йолча йоккхийча боахама фермашца а къъвсалаш царна.

Пакистана климатически хьалаша йиш хуьлийт шера шозза культураш ліаг. Цхьаьбакъда яьлт ца тоІаьш біарча районаш я. Діаьхьа а ухх тІехьашарча шерашка хьал тоаьлеиаьд цича. Діаьлха санна доаоал дехьара алат кхаьхьа дезаш яц хІанз Пакистан. Хьаьлй юрта боахам дегІаьоалаьбара йола корпораци. Юрта боахама керттера доаькъош дегІаьоалаьдара цхьаьдоа хіка гІулакхаш даьх цун кулгалгоша. Корпораще специалисташ ер тІулахерча нагех Іомаю хьувкъам лаьхбара резерваш, машиннех, удобреннех дикагІа лайда эцара моттаьш, кагий боахамаш кооперативашка вІашаГІохара формаш.

Духха ха йоацщаьн Пакистане кхьаьчар СССР-е ийнача юртобоахамех наькъайн машиний эттара хьалхара паьтт. Діадахача шера ухх Синдеки юртобоахаьчча из за «Байнарий гуо» е «Байнарий город» хилира.

Къаьлагіча шерашка англійски археологаша аьхка йолайир ширача заман гоод. Іо цецвоккхкар ший геттара дикача планировкаца, архитектураца, дикка вІашТьеХьаьккхача, водоснабженни канализацин йолча города боахамца.

Дегьи ахк—пхиъ аьар шу хьалха хьаьх я Мохенджо Даро. Тешъ хала ца, кхьметтел Синда юрташка хІанз нийс ца луча еттача кирпишкех дах цІеношн эзаьрш шерашка лаьттад аьчА, дунен тІа эттара а къаьнагІа йолчарех йолча города кхуо тІехьенашта лора а деш.

Шийтта шера болх бен города доккха доаца дагъа мара лайна лаьнна. Мохедаьр лаьттан семача тІоьаьна ца йалдоаь. Іилмаохша техкай города лхи кварта. Из города юкъера, дикагІа тоаьл йола моттиг я.

Мехкара діаболхаш английски колонизатораца, шоашца Лайнльар цІа хораьхьчарех дикагІа йола. хІамаш. Діадахача шера пакистанеи правительства решенех юхадІайоьхьаьрчи Іаьнгер Даро а ширача заьвалаь хинна кхьйрла городаш а. Іилмаохша йоах Мохенджо Даро Инда йисте хиннай. Бакъда хий уха хьарцам малхбоьлехьа дадаьнд хувца ă денна хий діа а дальна ваха йиш йоацача яьнай из. Чкъьлрй лунца зІаки махеи хиннаб цу ширача городе баьхача паьха, цар хиннай ціхка нийса йоза, тараза система.

...Синда ах ньселенний - районачка хий вахар дуздуьма хьаст ба, из ца хилча, вахар а дан цита. - Цуьнгъа дукхха а дукхагІа йола шигара юртрашки городашкн хи йистоьма г. Ширача заьмашка деца Синди Пенджаби Яьлаьхий юртобоахама районаш лоарХІаш хиннай. Біаьшераш діанзад укхаза дута, іаьк, мухх, сезам, шекара тростник, боаьмо діабуьш. Бакъда обработка во еш хилар бахьан йолаш хІара шера пайда ца эпаш лаьхен лаьтта йоккхий участкаш, кхаьша ушалаш уьтт. Цунна къовсам лоаттабе из бан кІаьнйча ахархой боахамий. Царех дукхха дараш дехе діадоал е поменкний — замидарий кардолх. Машиннаш йолча йоккхийча боахама фермашца а къъвсалаш царна.

Пакистана климатически хьалаша йиш хуьлийт шера шозза культураш ліаг. Цхьаьбакъда яьлт ца тоІаьш біарча районаш я. Діаьхьа а ухх тІехьашарча шерашка хьал тоаьлеиаьд цича. Діаьлха санна доаоал дехьара алат кхаьхьа дезаш яц хІанз Пакистан. Хьаьлй юрта боахам дегІаьоалаьд